Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ATHANASIOSA RANTOSA,
predstavljeni 15. decembra 2022[1]

Zadeva C-124/21 P

International Skating Union
proti

Evropski komisiji

„Pritožba – Konkurenca – Ureditev, ki jo je uvedla mednarodna športna zveza, ki vzporedno izvaja regulativno pristojnost in opravlja gospodarsko dejavnost – Pravila v zvezi z odobritvijo tekmovanj, sodelovanjem športnikov na njih in arbitražnim reševanjem sporov – Člen 101(1) PDEU – Omejevanje konkurence zaradi cilja – Utemeljitev“

I. Uvod

1. International Skating Union (Mednarodna drsalna zveza, v nadaljevanju: ISU ali pritožnica) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. decembra 2020, International Skating Union/Komisija (T-93/18, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2020:610), s katero je to sodišče delno zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Evropske komisije C(2017) 8230 final z dne 8. decembra 2017 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGS (zadeva AT.40208 – Pravila Mednarodne drsalne zveze o upravičenosti) (v nadaljevanju: sporni sklep).

2. Vzporedno so nasprotno pritožbo, s katero se tudi predlaga delna razveljavitev izpodbijane sodbe, vložili športnika, ki sta vložila pritožbo, na podlagi katere je Komisija začela postopek proti zvezi ISU, in sicer M. J. H. Tuitert in N. Kerstholt, ter European Elite Athletes Association (Evropska zveza elitnih športnikov), ki so bili intervenienti na prvi stopnji (v nadaljevanju: intervenienti ali vlagatelji nasprotne pritožbe).

3. Tako kot v zadevi C-333/21, European Super League, v zvezi s katero sem sklepne predloge predstavil istega dne, je ta zadeva v središču problematike razmerij in povezave med konkurenčnim pravom in športom ter se zaradi nje pojavljajo vprašanja, ki imajo – poleg tega, da so nekatera izmed njih s pravnega vidika nova – za športne zveze tudi velik pomen z „eksistencialnega“ vidika.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

II. Dejansko stanje

4. Dejansko stanje je predstavljeno v točkah od 1 do 37 izpodbijane sodbe in ga je mogoče za potrebe teh sklepnih predlogov povzeti, kot sledi.

A. Dejanske okoliščine

5. ISU je edina mednarodna športna zveza, ki jo je Mednarodni olimpijski komite (v nadaljevanju: MOK) priznal na področju umetnostnega drsanja in hitrostnega drsanja na ledu. Sestavljajo jo nacionalne zveze drsalnih športov, katerih člani so klubi in drsalci.

6. Zveza ISU opravlja dvojno funkcijo, saj je njen namen na eni strani urejati, organizirati, upravljati in spodbujati umetnostno drsanje in hitrostno drsanje na ledu na svetovni ravni, na drugi strani pa opravljati gospodarsko dejavnost organiziranja mednarodnih tekmovanj v drsanju na ledu.

7. V okviru svojih „regulativnih“ nalog je zveza ISU izdala več pravilnikov, kodeksov in sporočil, med katerimi so določena naslednja pravila. Splošni pravilniki zveze ISU vključujejo pravila, znana pod imenom „pravila o upravičenosti“, ki določajo pogoje, pod katerimi lahko športniki sodelujejo na tekmovanjih v drsanju na ledu. Ta pravila o upravičenosti določajo, da je treba za taka tekmovanja na eni strani dobiti odobritev zveze ISU ali njenih članov, na drugi strani pa se morajo spoštovati pravila, ki jih je ta zveza uvedla.

8. V različici, sprejeti leta 2014, so navedena pravila o upravičenosti vključevala med drugim pravilo 102(2)(c), pravilo 102(7) in pravilo 103(2), iz katerih je izhajalo, da športniku, ki sodeluje na tekmovanju, ki ga ni odobrila zveza ISU ali eden od članov te zveze, grozi doživljenjska izključitev z vseh tekmovanj, ki jih ta zveza organizira.

9. Vsebovala so tudi pravilo 102(1)(a)(i), v skladu s katerim lahko oseba „sodeluje pri dejavnostih in tekmovanjih, ki spadajo v pristojnost zveze ISU, če ta oseba spoštuje načela in politike [te zveze], kot so določeni v statutu zveze ISU“, in pravilo 102(1)(a)(ii), ki je določalo, da je „pogoj za upravičenost namenjen zagotavljanju ustreznega varstva ekonomskih in drugih interesov zveze ISU, ki svoje finančne prihodke uporablja za upravljanje in razvoj športnih disciplin […] ter za podporo ali v korist [svojih] članov […] in njihovih drsalcev“.

10. Leta 2016 so bila pravila o upravičenosti revidirana.

11. V skladu s pravilom 102(7), kakor izhaja iz te revizije, se sankcije zaradi sodelovanja športnika na tekmovanju, ki ga zveza ISU ni odobrila, določijo glede na težo storjene kršitve in vključujejo opozorilo za prvo kršitev, izključitev do pet let za sodelovanje iz malomarnosti na neodobrenem tekmovanju, izključitev do 10 let za zavestno sodelovanje na takem tekmovanju in doživljenjsko izključitev za kršitev, ki se šteje za „zelo resno“.

12. Poleg tega v pravilu 102(1)(a)(ii), kakor izhaja iz navedene revizije, ni več omenjeno ustrezno varstvo ekonomskih interesov zveze ISU, temveč je namesto tega navedeno, da je „pogoj za upravičenost […] namenjen zagotavljanju ustreznega varstva etičnih vrednot, ciljev statuta in drugih legitimnih interesov“ te zveze, ki „svoje finančne prihodke uporablja za upravljanje in razvoj športnih disciplin […] ter za podporo ali v korist [svojih] članov […] in njihovih drsalcev“.

13. Vzporedno s temi različnimi pravili člen 25 statuta zveze ISU, kot se uporablja od 30. junija 2006, določa možnost, da športniki, ki bi hoteli izpodbijati odločbo o neupravičenosti, ki jih zadeva, izključno vložijo pritožbo zoper to odločbo pri Mednarodnem športnem razsodišču (v nadaljevanju: CAS) s sedežem v Lozani (Švica).

14. Zveza ISU je 25. oktobra 2015 objavila sporočilo št. 1974 (v nadaljevanju: sporočilo št. 1974), naslovljeno „Odprta mednarodna tekmovanja“, v katerem je opredeljen postopek za pridobitev odobritve za organizacijo mednarodnega tekmovanja v drsanju na ledu in ki se uporablja tako za člane te zveze kot za zunanje organizatorje.

15. V tem sporočilu je navedeno, da mora vsa ta tekmovanja predhodno odobriti zveza ISU in da morajo biti organizirana v skladu s pravili, ki jih je uvedla ta zveza. V navedenem sporočilu so poleg tega naštete splošne, finančne, tehnične, športne in etične zahteve, ki jih mora izpolnjevati organizator tekmovanja v drsanju na ledu. Te med drugim določajo, da morajo biti vsaki vlogi za odobritev priložene tehnične in športne informacije (kraj tekmovanja, višina nagrad, ki bodo podeljene, poslovni načrti, proračun, televizijska pokritost itd.), da mora vsak organizator predložiti izjavo, ki potrjuje, da sprejema etični kodeks zveze ISU, in da lahko ta zveza zahteva dodatne informacije o teh različnih elementih. Kot izhaja iz člena 4(h) etičnega kodeksa zveze ISU, kakor se uporablja od 25. januarja 2012, se mora vsak organizator med drugim „vzdržati sodelovanja pri vseh oblikah stav ali podpiranja vseh oblik stav ali iger na srečo, povezanih z vsemi tekmovanji ali dejavnostmi, ki spadajo v pristojnost“ te zveze.

16. V povezavi s tem sporočilo št. 1974 zvezo ISU pooblašča, da sprejme ali zavrne vlogo za odobritev tako na podlagi zahtev, navedenih v tem sporočilu, kot na podlagi temeljnih ciljev, ki jih ta zveza uresničuje, kot so opredeljeni zlasti v členu 3(1) njenega statuta. V primeru zavrnitve vloge lahko organizator v skladu s postopkovnimi pravili zveze ISU vloži pritožbo pri CAS.

17. Nazadnje, v tem sporočilu je določeno, da mora vsak organizator tekmovanja v drsanju na ledu zvezi ISU plačati solidarnostni prispevek, katerega znesek se določi za vsak primer posebej ter ki je namenjen spodbujanju in razvoju športnih disciplin, ki jih ta zveza nadzira.

B. Upravni postopek in sporni sklep

18. Komisija je 8. decembra 2017 sprejela sporni sklep, ki se nanaša tako na pravila zveze ISU, sprejeta leta 2014, kot na pravila, ki izhajajo iz revizije, opravljene leta 2016.

19. Na prvem mestu, Komisija je v tem sklepu zadevni trg opredelila kot svetovni trg organizacije in komercialnega izkoriščanja mednarodnih tekmovanj v hitrostnem drsanju na ledu. Ta institucija je tudi poudarila, da lahko zveza ISU kot imetnica pooblastila za odobritev mednarodnih tekmovanj na tem trgu in kot subjekt, ki je odgovoren za organizacijo najpomembnejših od teh tekmovanj, bistveno vpliva na konkurenco na tem trgu.

20. Na drugem mestu, Komisija je menila, da je zvezo ISU mogoče šteti za podjetniško združenje in da pravila, ki jih je sprejela, pomenijo sklep takega podjetniškega združenja v smislu člena 101(1) PDEU.

21. Na tretjem mestu, ta institucija je menila, da je namen pravil o upravičenosti in odobritvi, ki jih je uvedla zveza ISU, omejevanje konkurence v smislu člena 101(1) PDEU, ker preučitev vsebine teh pravil, njihovih ciljev ter gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščena, v bistvu razkriva, da se lahko uporabljajo za preprečitev dostopa do zadevnega trga potencialnim

organizatorjem mednarodnih tekmovanj v hitrostnem drsanju na ledu, ki konkurirajo tekmovanjem zveze ISU, ter da lahko omejujejo možnosti profesionalnih hitrostnih drsalcev, da svobodno sodelujejo na takih tekmovanjih, potencialne organizatorje teh tekmovanj pa prikrajšajo za storitve športnikov, katerih sodelovanje je nujno za izvedbo teh tekmovanj.

22. Na četrtem mestu, Komisija je ugotovila, da ni treba preučiti učinkov zadevnih pravil na konkurenco, nato pa je navedla razloge, iz katerih je menila, da imajo ta pravila tudi protikonkurenčne učinke.

23. Na petem mestu, v bistvu je menila, da za navedena pravila ni mogoče šteti, da so izvzeta s področja uporabe člena 101(1) PDEU, ker pomenijo omejitve, ki so neločljivo povezane z uresničevanjem legitimnih ciljev in sorazmerne s temi cilji, tako da jih je treba glede na njihov predmet in protikonkurenčne učinke opredeliti kot omejitev, ki je s to določbo prepovedana.

24. Na šestem mestu, Komisija je menila, da pravila, ki jih je zveza ISU sprejela na področju arbitraže, sama po sebi ne pomenijo omejevanja konkurence, da pa v obravnavani zadevi vseeno povečujejo omejevanje konkurence, ki izhaja iz pravil o upravičenosti in odobritvi, ki jih je uvedla ta zveza.

25. Na sedmem in zadnjem mestu, menila je, da ta pravila o upravičenosti in odobritvi ne izpolnjujejo kumulativnih pogojev iz člena 101(3) PDEU, da bi bila upravičena do izjeme na podlagi te določbe, da vplivajo na trgovino med državami članicami, da imajo učinke tako v Uniji kot v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) in da je treba zvezi ISU odrediti, da odpravi tako opredeljeno kršitev, ker ji bodo sicer naložene denarne kazni, ne da bi ji bila naložena globa, ob upoštevanju zlasti neobstoja „precedensa“ odločanja na tem področju.

26. Izrek spornega sklepa vsebuje člen 1, v skladu s katerim je zveza ISU „s tem, da je glede hitrostnega drsanja sprejela in uporabljala pravila o upravičenosti, zlasti pravili 102 in 103 splošnih [pravilnikov] iz leta 2014 in leta 2016, kršila člen 101 [PDEU] in člen 53 Sporazuma [EGP]“. Vsebuje tudi člen 2, s katerim je tej zvezi odrejeno, naj to kršitev odpravi in je ne ponovi, ter člen 4, s katerim je predvidena naložitev denarnih kazni, če teh odredb ne bo izpolnila.

C. Sodni postopek in izpodbijana sodba

27. Zveza ISU je 19. februarja 2018 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo, s katero je predlagala razglasitev ničnosti spornega sklepa. V podporo svojim predlogom je navedla osem tožbenih predlogov, od katerih se v bistvu prvi tožbeni razlog nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve, tožbeni razlogi od drugega do petega se nanašajo na kršitev člena 101 PDEU v delu, v katerem je bil ta člen uporabljen za njena pravila o upravičenosti in odobritvi,[2] šesti tožbeni razlog se nanaša na kršitev navedenega člena v delu, v katerem je bil uporabljen za njena pravila o arbitraži, sedmi in osmi tožbeni razlog pa se nanašata na nezakonitost odredb in denarnih kazni, ki so ji bile naložene.

28. Splošno sodišče je 16. decembra 2020 izdalo izpodbijano sodbo, v kateri je v bistvu odločilo, da sporni sklep ni nezakonit v delu, ki se nanaša na pravila zveze ISU o upravičenosti in odobritvi, da pa je nezakonit v delu, ki se nanaša na pravila, ki jih je ta zveza uvedla na področju arbitraže.

[2] Drugi tožbeni razlog pritožnice se nanaša na ugotovitev omejevanja zaradi cilja, tretji in četrti pa se nanašata na presojo Komisije glede vprašanja, ali je omejevanje konkurence neločljivo povezano z uresničevanjem legitimnih ciljev in sorazmerno z njimi.

D. Predlogi strank

1. Predlogi v zvezi s pritožbo

29. Zveza ISU s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

– izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem je bila z njo delno zavrnjena tožba na prvi stopnji;

– sporni sklep razglasi za ničen v delu, v katerem še ni bil razglašen za ničnega z izpodbijano sodbo, ter

– Komisiji in intervenientom naloži plačilo stroškov, priglašenih tako na prvi stopnji kot v pritožbenem postopku.

30. Komisija predlaga, naj se pritožba zavrne in zvezi ISU naloži plačilo stroškov.

31. Intervenienti predlagajo zavrnitev pritožbe.

2. Predlogi v zvezi z nasprotno pritožbo

32. Vlagatelji nasprotne pritožbe Sodišču predlagajo, naj:

– izpodbijano sodbo razveljavi v delu, v katerem je bil z njo sporni sklep razglašen za delno ničen;

– tožbo na prvi stopnji zavrne v delu, v katerem ta še ni bila zavrnjena z izpodbijano sodbo, in

– zvezi ISU naloži plačilo stroškov, priglašenih v pritožbenem postopku.

33. Komisija predlaga, naj se nasprotni pritožbi ugodi in zvezi ISU naloži plačilo stroškov.

34. Zveza ISU predlaga, naj se nasprotna pritožba zavrne in intervenientom naloži plačilo stroškov.

III. Analiza pritožbe

A. Uvodne ugotovitve

35. Pred preučitvijo pritožbe se mi zdi koristno pojasniti analitični okvir, ki ga je treba uporabiti za analizo pravil, ki jih sprejmejo športne zveze, glede na konkurenčno pravo.

1. Uporaba člena 101(1) PDEU za pravila, ki jih sprejmejo športne zveze

36. V skladu s sodno prakso Sodišča izvajanje športne dejavnosti spada na področje pravil Pogodbe DEU o konkurenci, če ta pomeni gospodarsko dejavnost.[3] Iz tega sledi, da pravila vodilnih športnih organov, kot so organi zveze ISU, načeloma niso izvzeta iz uporabe konkurenčnega prava Unije.[4]

37. Vendar prepoved, določena v členu 101(1) PDEU, ne velja nujno za vsak ukrep, ki ga sprejme športna zveza in bi lahko imel omejevalni učinek na konkurenco. Za namene uporabe te določbe v zadevnem primeru je treba namreč najprej upoštevati celoten kontekst, v katerem je bil ta ukrep sprejet ali v katerem učinkuje, in še posebej njegove cilje.[5]

38. Tako se v okviru uporabe konkurenčnega prava za pravila, ki jih določijo športne zveze, sklicevanja na posebne značilnosti športa, ki so navedene v členu 165 PDEU, lahko izkažejo za upoštevna, zlasti za presojo morebitnih utemeljitev omejevanja konkurence.[6]

39. Če so se torej lahko omejevalni učinki, ki izhajajo iz spornega pravilnika športne zveze, razumno šteli za nujne za zagotavljanje „športnega“ legitimnega cilja in ti učinki ne presegajo tega, kar je potrebno za zagotavljanje uresničevanja tega cilja, ti ukrepi ne spadajo v okvir člena 101(1) PDEU.[7]

40. V zvezi s tem je treba pojasniti, da se analiza pomožnih omejitev in vprašanje, ali je dano ravnanje izvzeto s področja uporabe člena 101(1) PDEU, ker je sorazmerno z legitimnim ciljem, ki ga uresničuje, razlikujeta od vprašanja, ali je cilj oziroma posledica tega ravnanja omejevanje konkurence. Kot to jasno izhaja iz sodne prakse Sodišča, bo Sodišče šele po tem, ko bo v prvi fazi ugotovilo, da bi ukrep lahko omejeval konkurenco v smislu člena 101(1) PDEU – ne da bi sicer izrecno ugotovilo omejevanje konkurence zaradi cilja ali zaradi posledice – v drugi fazi preučilo, ali so omejevalni učinki na konkurenco neločljivo povezani z uresničevanjem legitimnih in sorazmernih ciljev, da bi bili torej izvzeti s področja uporabe člena 101(1) PDEU.[8]

41. V nasprotju s pristopom, ki ga je Komisija uporabila v spornem sklepu, je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi skupaj preučilo drugi tožbeni razlog pritožnice, ki se nanaša na ugotovitev, da je bil cilj pravil o upravičenosti omejevati konkurenco, ter tretji in četrti tožbeni razlog, ki se nanašata na presojo Komisije v zvezi z vprašanjem, ali je omejevanje konkurence neločljivo povezano z uresničevanjem legitimnih ciljev in sorazmerno z njimi.[9]

42. Poleg tega uporaba pojma „pomožna omejitev“ ne vključuje tehtanja za konkurenco pozitivnih učinkov in protikonkurenčnih učinkov, saj se ta analiza lahko opravi samo v posebnem okviru člena 101(3) PDEU.[10] Iz tega sledi, da se teorija pomožnih omejitev lahko izkaže za posebej pomembno v primeru pravil, ki jih izdajo športne zveze, ker se zdi, da je pogoje, ki morajo biti

3 Glej sodbo z dne 25. aprila 2013, Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, točka 45 in navedena sodna praksa).

4 Glej v tem smislu sodbo z dne 18. julija 2006, Meca-Medina in Majcen/Komisija (C-519/04 P, EU:C:2006:492, točke od 29 do 34; v nadaljevanju: sodba Meca-Medina).

5 Glej sodbo z dne 19. februarja 2002, Wouters in drugi (C-309/99, EU:C:2002:98, točka 97).

6 Glej sodbo z dne 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, točka 40).

7 Glej sodbo Meca-Medina (točka 42 in navedena sodna praksa ter točka 45).

8 Glej sodbe z dne 19. februarja 2002, Wouters in drugi (C-309/99, EU:C:2002:98, točka 110); z dne 4. septembra 2014, API in drugi (od C-184/13 do C-187/13, C-194/13, C-195/13 in C-208/13, EU:C:2014:2147, točki 43 in 49), in z dne 23. novembra 2017, CHEZ Elektro Bulgaria in FrontEx International (C-427/16 in C-428/16, EU:C:2017:890, točki 51 in 57).

9 Glej točke od 87 do 89 teh sklepnih predlogov.

10 Glej točki 29 in 30 Sporočila Komisije o smernicah za uporabo člena 81(3) Pogodbe (UL 2004, C 101, str. 97).

izpolnjeni za upravičenost do izjeme na podlagi člena 101(3) PDEU, težje izpolniti kot pogoje iz sodbe Meca-Medina.[11] V zvezi s tem je treba opozoriti, da mora ukrep, da bi bil upravičen do individualne izjeme na podlagi člena 101(3) PDEU, izpolnjevati štiri kumulativne pogoje iz tega člena in da mora stranka, ki se ji očita kršitev pravil o konkurenci, dokazati, da za konkurenco pozitivni učinki v obliki povečanja učinkovitosti, ki so povezani predvsem z gospodarskimi koristmi – kot je ustvarjanje dodatne vrednosti z znižanjem stroškov proizvodnje ali izboljšanjem in oblikovanjem novega proizvoda – prevladajo nad omejevalnimi učinki sporazuma.

43. Nazadnje, kadar omejitve presegajo to, kar je nujno za zagotovitev uresničevanja zastavljenega legitimnega cilja, je treba učinke na konkurenco analizirati po klasični metodi iz člena 101(1) PDEU, ne da bi se izključila možnost morebitne utemeljitve na podlagi člena 101(3) PDEU[12].

2. Obveznosti športne zveze, ki ima pooblastilo za odobritev organizacije športnih dogodkov in monopol nad to organizacijo

44. Glede na vlogo, ki je tradicionalno podeljena športnim zvezam, so te izpostavljene tveganju navzkrižja interesov, ki izhaja iz tega, da imajo na eni strani regulativno pristojnost, na drugi strani pa hkrati opravljajo gospodarsko dejavnost.

45. Če torej za to pristojnost ne veljajo omejitve, obveznosti ali nadzor, bi športna zveza, ki ji je podeljena ta pristojnost, lahko izkrivljala konkurenco s tem, da bi s spodbujanjem tekmovanja ali tekmovanj, ki jih organizira sama, zavračala dostop drugih subjektov do zadevnega trga. Sistem neizkrivljene konkurence pa bi bil lahko zagotovljen le, če bi bile različnim gospodarskim subjektom zagotovljene enake možnosti.[13]

46. Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi potrdilo stališče Komisije glede tveganja navzkrižja interesov, saj je ta poudarila, da je treba za to kumulacijo določiti sklop omejitev in nadzorov, zlasti tako, da se možnost športne zveze, da ta uporabi svoja pooblastila za odobritev in sankcioniranje, uredi s preglednimi, objektivnimi, nediskriminatornimi in sorazmernimi merili, da bi se preprečilo vsako tveganje izkrivljene uporabe, s katero bi se spodbujala gospodarska dejavnost zadevne osebe, se v slabši položaj postavljale gospodarske dejavnosti njenih konkurentov ali celo izključevala vsaka konkurenca. V zvezi s tem se je Splošno sodišče pri svoji analizi oprlo predvsem na sodno prakso Sodišča, ki izhaja iz sodb MOTOE in OTOC.[14]

47. V obravnavani zadevi je treba, ker zveza ISU sama organizira tekmovanja in ima tudi pooblastilo za odobritev tekmovanj, ki jih organizirajo tretje osebe, ugotoviti, da lahko ta položaj privede do navzkrižja interesov, kar zahteva, da za to zvezo veljajo nekatere obveznosti v okviru izvajanja njenih regulativnih nalog, da se ne bi izkrivljala konkurenca.

48. Vseeno je treba poudariti, da zgolj okoliščina, da isti subjekt opravlja hkrati naloge regulatorja in organizatorja športnih tekmovanj, sama po sebi ne pomeni kršitve konkurenčnega prava Unije. Poleg tega iz sodne prakse, navedene v točki 46 teh sklepnih predlogov, izhaja – ne da bi bilo treba

[11] Glej točko 40 teh sklepnih predlogov.

[12] Glej sodbo z dne 28. februarja 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, v nadaljevanju: sodba OTOC, EU:C:2013:127, točke od 101 do 103).

[13] Glej sodbi z dne 1. julija 2008, MOTOE (C-49/07, v nadaljevanju: sodba MOTOE, EU:C:2008:376, točka 51), in OTOC (točka 88).

[14] Glej sodbi MOTOE (točke od 49 do 52) in OTOC (točke od 69 do 92).

uvesti strukturno ločevanje med tema nalogama – da je glavna obveznost športne zveze, ki je v položaju zveze ISU, zagotavljati, da se tem tretjim osebam neupravičeno ne odvzame dostop do trga do te mere, da je konkurenca na tem trgu izkrivljena.

49. Iz tega sledi, da športne zveze lahko pod nekaterimi pogoji tretjim osebam zavrnejo dostop do trga, ne da bi to pomenilo kršitev člena 101(1) PDEU, pod pogojem, da je ta zavrnitev utemeljena z legitimnimi cilji in da so ukrepi, ki jih te zveze sprejmejo, sorazmerni glede na navedene cilje.

B. Prvi razlog iz glavne pritožbe in drugi razlog iz nasprotne pritožbe

1. Uvodne ugotovitve

50. Zveza ISU s prvimi tremi deli prvega razloga iz svoje pritožbe izpodbija del izpodbijane sodbe, v katerem je potrjen obstoj neupravičenega omejevanja konkurence zaradi cilja v zvezi s sistemom predhodnih odobritev in klavzulo o izključnosti, skupaj s sankcijami, uvedenima z njenimi pravili. Natančneje, Splošnemu sodišču očita:

– s prvim delom, da ni preučilo njenih trditev v zvezi s presojo Komisije glede nekaterih dejstev, na katerih temelji ugotovitev omejevanja konkurence zaradi cilja;

– z drugim delom, da je s svojo dejansko in pravno presojo nadomestilo presojo Komisije s tem, da je ugotovilo obstoj drugačne kršitve od te, ki je bila ugotovljena v členu 1 spornega sklepa, na podlagi napačne razlage člena 101(1) PDEU;

– s tretjim delom, da je storilo napake pri celoviti presoji štirih elementov, ki jih je Komisija upoštevala za ugotovitev, da pravila o upravičenosti pomenijo omejevanje konkurence zaradi cilja.[15]

51. Z drugim razlogom iz nasprotne pritožbe tudi intervenienti izpodbijajo del sodbe, na katerega se nanaša tretji del prvega pritožbenega razloga, vendar z drugačnega vidika, in sicer dejstvo, da je Splošno sodišče napačno menilo, da ravnanje zveze ISU, ki poskuša zaščititi svoje ekonomske interese, ne razkriva cilja, ki je sam po sebi protikonkurenčen.

52. Glavno vprašanje, ki se postavlja s tema pritožbenima razlogoma, ki vsebujeta več prekrivajočih se elementov, je v bistvu to, ali je Splošno sodišče s tem, da je potrdilo sporni sklep v delu, v katerem je bil ugotovljen obstoj omejevanja konkurence zaradi cilja, člen 101(1) PDEU razlagalo brez napačne uporabe prava.

53. Zato bom ta pritožbena razloga in dele preučil skupaj, hkrati pa v analizi, ki sledi, po potrebi navedel točke, ki so posebej značilne za nekatere od teh razlogov ali delov.

2. Dopustnost

54. Pred analizo prvega pritožbenega razloga je treba najprej zavrniti ugovora nedopustnosti, ki so ju intervenienti vložili v zvezi s prvim delom in delom tretjega dela prvega pritožbenega razloga.

[15] Natančneje, zveza ISU navaja, da preučitev – s strani Splošnega sodišča – vsebine pravil, ki jih je sama uvedla, pravnega in gospodarskega okvira, v katerega so ta pravila umeščena, ter njihovih ciljev ne razkriva stopnje škodljivosti, ki se zahteva za opredelitev omejevanja konkurence zaradi cilja.

55. V nasprotju s tem, kar trdijo te stranke, trditve zveze ISU ne pomenijo predloga za ponovno presojo dejanskega stanja, ki bi bil podan pod pretvezo domnevne napačne uporabe prava. Te trditve se namreč res nanašajo na pravno vprašanje in, natančneje, na razlago Splošnega sodišča glede člena 101(1) PDEU, ker zveza ISU trdi, da je Splošno sodišče uporabilo napačno pravno merilo za uporabo pogojev v zvezi z ugotovitvijo kršitve konkurenčnega prava.

56. Dalje, iz podobnih razlogov je treba zavrniti ugovor nedopustnosti, ki ga je zveza ISU vložila v zvezi z drugim razlogom iz nasprotne pritožbe. Trditev intervenientov se namreč ne nanaša na dejansko vprašanje, temveč na povsem pravno presojo, ki jo je opravilo Splošno sodišče. Kot je pojasnjeno v točki 102 teh sklepnih predlogov, se intervenienti sklicujejo na napačno uporabo prava, ko Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo dejstva, da je zveza ISU v drugačnem položaju kot vsa druga podjetja, za katera bi bilo varstvo njihovih ekonomskih interesov legitimno.

57. Nazadnje, zavrniti je treba predlog zveze ISU, naj se ta pritožbeni razlog razglasi za brezpredmeten, ker je Splošno sodišče neodvisno od problematike, ki so jo izpostavili intervenienti, nazadnje potrdilo ugotovitev Komisije o obstoju omejevanja konkurence zaradi cilja. Drugi razlog iz nasprotne pritožbe se namreč nanaša na vprašanje, povezano s pravnim in gospodarskim okvirom te zadeve ter splošnejšo problematiko preprečevanja tveganja navzkrižja interesov.

3. Vsebinska presoja: ugotovitev omejevanja konkurence zaradi cilja

a) Splošni preudarki o obsegu pojma „protikonkurenčni cilj“ v smislu člena 101(1) PDEU

58. Da bi bil sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje zajeto s prepovedjo iz člena 101(1) PDEU, mora biti njegov „cilj oziroma posledica“ preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.

59. V zvezi s tem je treba opozoriti, da protikonkurenčni cilj in posledica sporazuma nista kumulativna pogoja, ampak alternativi za presojo, ali je tak sporazum zajet s prepovedjo iz člena 101(1) PDEU. Tako je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča zaradi možnosti izbire, ki jo vsebuje ta pogoj in jo označuje veznik „oziroma“, treba najprej preučiti cilj sporazuma in pri tem upoštevati gospodarski okvir, v katerem ga je treba izvajati. [16]

60. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča so nekatere vrste dogovorov med podjetji za konkurenco tako škodljive, da je mogoče šteti, da ugotavljanje njihovih posledic ni potrebno. [17] Ta sodna praksa se nanaša na dejstvo, da je mogoče nekatere oblike dogovarjanja med podjetji že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga. [18]

[16] Glej sodbo z dne 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, točka 55 in navedena sodna praksa).

[17] Glej sodbo z dne 18. novembra 2021, Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, točka 57 in navedena sodna praksa).

[18] Glej sodbo z dne 11. septembra 2014, CB/Komisija (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, točka 50 in navedena sodna praksa; v nadaljevanju: sodba CB/Komisija).

61. Iz sodne prakse Sodišča izhaja tudi, da ni treba preučiti učinkov sporazuma, če je njegov protikonkurenčni cilj dokazan.[19] Če se z analizo vrste dogovarjanja med podjetji ne ugotovi zadostna stopnja škodljivosti za konkurenco, pa je treba preučiti posledice takega dogovarjanja in za njegovo prepoved zahtevati predložitev dokazov, ki dokazujejo, da je bila konkurenca dejansko znatno preprečena, omejena ali izkrivljena.[20]

62. Za presojo, ali je sklep podjetniškega združenja tako škodljiv, da se šteje za omejevanje konkurence zaradi cilja v smislu člena 101(1) PDEU, je treba upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se želijo z njim doseči, ter pravni in gospodarski okvir, v katerega je umeščen.[21]

63. Po teh pojasnilih se je treba zdaj posvetiti analizi, ki jo je opravilo Splošno sodišče, da bi ugotovili, ali je to pravilno štelo, da so pravila zveze ISU tako škodljiva, da je mogoče domnevati, da imajo negativne učinke na konkurenco.

b) Presoja obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja

64. Predlagam, da se za ugotovitev omejevanja konkurence zaradi cilja uporabi „klasičen“ analitični okvir, tako da se najprej preuči analiza, ki jo je Splošno sodišče opravilo v zvezi z vsebino (oddelek 1) in cilji (oddelek 2) pravil o upravičenosti, kar me bo pripeljalo do predhodne ugotovitve (oddelek 3), nato pa se bom lotil trditev, ki jih je pritožnica navedla v zvezi z napakami, ki jih je Splošno sodišče domnevno storilo pri presoji pravnega (oddelek 4) in gospodarskega okvira (oddelek 5), in zavrnitve upoštevanja namere strank.

1) Analiza vsebine pravil o upravičenosti

65. Uvodoma je treba spomniti, da iz ugotovitev Splošnega sodišča izhaja, da pravila zveze ISU, ki so veljala pred spremembami, uvedenimi leta 2016, in sporočilo št. 1974 niso določali nobenega merila za odobritev tekmovanj, ki so jih nameravale organizirati tretje osebe, in da je bilo vsako sodelovanje na zunanjem dogodku sankcionirano z doživljenjsko izključitvijo. Splošno sodišče je tako menilo, da je pritožnica pred objavo tega sporočila imela popolno diskrecijo pri zavrnitvi odobritve takih tekmovanj.[22]

66. S sprejetjem sporočila št. 1974 so se pravila o upravičenosti spremenila, saj je bil opredeljen postopek, v skladu s katerim lahko zunanji organizator pridobi odobritev za organizacijo tekmovanja v okviru sistema predhodnih odobritev, pri čemer so bile v ta namen uvedene nekatere splošne, finančne, tehnične, športne in etične zahteve.[23] Splošno sodišče je kljub spremembam, vnesenim s tem sporočilom, presodilo, da diskrecijska pravica zveze ISU ni bila bistveno spremenjena. Splošno sodišče je tako štelo, da ima zveza ISU še naprej široko diskrecijsko pravico, ki ji omogoča, da vsakemu konkurentu zavrne dostop do trga na podlagi nejasno opisanih pogojev, tudi iz razlogov, ki niso izrecno predvideni v pravilih o upravičenosti ali v etičnem kodeksu, kar bi lahko privedlo do sprejetja odločb o zavrnitvi iz nezakonitih razlogov.[24] Zveza ISU naj bi poleg tega nalagala – ali vsaj grozila, da bo naložila – stroge sankcije drsalcem, ki sodelujejo na tekmovanjih, ki jih organizirajo konkurenti in niso odobrena.

[19] Glej sodbo z dne 4. junija 2009, T-Mobile Netherlands in drugi (C-8/08, EU:C:2009:343, točki 28 in 30).

[20] Glej sodbo CB/Komisija (točka 52 in navedena sodna praksa).

[21] Glej sodbo z dne 16. julija 2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, točka 33 in navedena sodna praksa).

[22] Glej točko 86 izpodbijane sodbe.

[23] Glej točko 15 teh sklepnih predlogov.

[24] Glej točki 89 in 95 izpodbijane sodbe.

67. Na podlagi teh ugotovitev je Splošno sodišče sklenilo, da pravila o upravičenosti pomenijo omejevanje konkurence zaradi cilja, pri čemer je bila analiza vsebine pravil o upravičenosti, ki jo je opravilo Splošno sodišče, osredotočena po eni strani na merila za odobritev [25] in po drugi strani na strogost sankcij, določenih s temi pravili, [26] kar so vidiki, ki jih bom obravnaval ločeno v nadaljevanju.

i) Merila za odobritev, določena s pravili o upravičenosti

68. Uvodoma opozarjam, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za ugotovitev obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja bistveno pravno merilo to, ali sporazum sam po sebi pomeni *zadostno stopnjo škodljivosti* za konkurenco, da se šteje, da ni treba iskati njegovih posledic. [27] Taka ugotovitev mora biti torej omejena na nekatere oblike dogovarjanja, ki jih je mogoče *že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga* [28] in katerih škodljivost je *zlahka prepoznavna*, [29] kar zahteva ozko razlago pojma „omejevanje konkurence zaradi cilja“. [30]

69. Poleg tega je treba ugotoviti, da morajo za utemeljitev, da se sporazum opredeli kot omejevanje „zaradi cilja“, obstajati dovolj zanesljive in prepričljive izkušnje, da je mogoče šteti, da je ta sporazum že po svoji naravi škodljiv za dobro delovanje konkurence, ne da bi bilo treba analizirati njegove konkretne posledice. [31]

70. Treba je ugotoviti, na prvem mestu, da Splošno sodišče v točki 89 izpodbijane sodbe trdi, da je o protikonkurenčnem cilju pravil zveze ISU mogoče sklepati iz dejstva, da je imela ta zveza *široko diskrecijsko pravico za zavrnitev odobritve tekmovanj, ki so jih ponujale tretje osebe*, kar je *lahko privedlo* do sprejetja odločb o zavrnitvi iz nezakonitih razlogov. Omejevanje konkurence zaradi cilja naj bi tako po mnenju Splošnega sodišča izhajalo iz diskrecijske pravice zveze ISU – in torej iz zmožnosti te zveze – da zavrne dogodke, ki jih organizirajo tretje osebe.

71. Komisija, ki se opira na sodbo T-Mobile Netherlands in drugi [32], to stališče zagovarja in trdi, da je o protikonkurenčnem cilju v obravnavani zadevi mogoče sklepati iz dejstva, da pravila zveze ISU „lahko“ omejujejo konkurenco.

72. Vendar se mi zdi vprašljivo, da je mogoče šteti, da je *teoretična sposobnost* negativno vplivati na konkurenco na podlagi *široke diskrecijske pravice*, ki jo ima neka športna zveza, lahko dovolj za dokaz protikonkurenčnega cilja, zlasti če so protikonkurenčni učinki, ki bi jih načeloma moralo biti mogoče sprejeti, negotovi in nikakor niso razvidni iz analize, ki jo je opravilo Splošno sodišče, ki je zgolj abstraktno razložilo zadevna pravila zveze ISU, ne da bi preučilo kakršen koli dejanski primer njihovega izvajanja.

25 Glej točke od 84 do 89 in od 96 do 98 izpodbijane sodbe.

26 Glej točke od 90 do 95 izpodbijane sodbe.

27 Glej sodbo z dne 2. aprila 2020, Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2020:265, točka 37 in navedena sodna praksa).

28 Glej sodbo CB/Komisija (točka 50) in sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Wahla v zadevi CB/Komisija (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, točka 39).

29 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Wahla v zadevi CB/Komisija (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, točka 56) in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2019:678, točka 42).

30 Glej sodbo z dne 2. aprila 2020, Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2020:265, točka 54 in navedena sodna praksa).

31 Glej sodbo z dne 2. aprila 2020, Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2020:265, točka 76 in navedena sodna praksa), in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2019:678, točke 54 in od 63 do 73).

32 Sodba z dne 4. junija 2009 (C-8/08, EU:C:2009:343, točka 31).

73. Poudarjam tudi, da bi moral biti obstoj mehanizma predhodne odobritve, ki zunanjim organizatorjem omogoča, da zaprosijo za dostop do trga – neodvisno od diskrecijske pravice, ki jo ima zveza ISU za zavrnitev take odobritve – sam po sebi dovolj, da bi se pojavila vprašanja o zadostni škodljivosti pravil zveze ISU z vidika konkurenčnega prava. To, ali vzpostavljeni mehanizem namreč zadostuje za zagotavljanje učinkovite konkurence na zadevnem trgu ali pa konkurenco omejuje, je po mojem mnenju mogoče dokazati samo na podlagi analize protikonkurenčnih učinkov.

74. Poleg tega se mi pri podrobnejši preučitvi elementov, ki jih je Splošno sodišče upoštevalo pri analizi vsebine pravil o upravičenosti, da bi ugotovilo diskrecijsko pravico, ki jo ima zveza ISU, zdi sporno, da so ti elementi lahko tako škodljivi, kot se zahteva v sodni praksi Sodišča za ugotovitev omejevanja konkurence zaradi cilja.[33] V zvezi s tem opozarjam, da je Splošno sodišče pri analizi vsebine pravil o upravičenosti poleg sankcij upoštevalo neobstoj neposredne povezave med pravili o upravičenosti na eni strani ter legitimnimi cilji in tekmovanjem ali nizom tekmovanj, ki jih organizira pritožnica, na drugi strani.

75. Na primer, dejstvo, da športna zveza ne opredeli dovolj natančno ciljev, ki se uresničujejo s temi pravili, ampak uporabi samo „nejasne izraze“, ali da ne določi izčrpnega seznama zahtev, ki morajo biti izpolnjene za odobritev tekmovanja, ki ga organizira tretja oseba (pri čemer si pridržuje pravico, da od organizatorjev zahteva dodatne informacije v zvezi z različnimi zgoraj navedenimi zahtevami), kot je Splošno sodišče ugotovilo v točkah 85 in 87 izpodbijane sodbe, lahko dejansko razkriva širok, celo pretiran obseg pravil o upravičenosti in precejšnjo diskrecijsko pravico, ki jo ima ta zveza, vendar še zdaleč ne razkriva škodljivosti z vidika konkurence ali protikonkurenčnega cilja.[34] Enako velja za ugotovitve Splošnega sodišča v točki 97 izpodbijane sodbe glede neobstoja povezave med pravili pritožnice o upravičenosti in tekmovanjem ali nizom tekmovanj, ki jih ta organizira.

76. Na drugem mestu je treba ugotoviti, kot sicer poudarja zveza ISU, da se je Splošno sodišče oprlo predvsem na sodno prakso Sodišča v okviru zadev, ki so se nanašale na omejevanje konkurence zaradi *posledice*, da je ugotovilo omejevanje konkurence zaradi *cilja*.

77. Natančneje, v zvezi s sporočilom št. 1974 je Splošno sodišče v točki 88 izpodbijane sodbe menilo, da to ne vsebuje „jasno opredeljenih, preglednih in nediskriminatornih meril za odobritev, ki bi jih bilo mogoče preveriti in ki bi lahko organizatorjem tekmovanj zagotavljala učinkovit dostop na upoštevni trg“, v smislu sodne prakse, ki izhaja iz sodbe OTOC.[35] Neobstoj takih meril v pravilih zveze ISU bi bil po mnenju Splošnega sodišča upošteven element za ugotovitev obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja.

78. Vseeno je treba ugotoviti, da čeprav je Sodišče v sodbi OTOC ugotovilo, da to, da zgoraj navedena merila niso določena, lahko povzroči omejevanje konkurence, ni štelo, da bi neobstoj takih meril samodejno privedel do opredelitve omejevanja konkurence zaradi cilja, ampak da bi bil tak neobstoj bolj pokazatelj omejevalnih učinkov, ki bi izhajali iz ureditve, ki ne določa takih meril.[36]

[33] Glej točko 68 teh sklepnih predlogov.

[34] Ti elementi se vseeno lahko upoštevajo v okviru analize pomožnih omejitev, da se ponazori nesorazmernost pravil zveze ISU.

[35] Glej sodbo OTOC (točka 99).

[36] Glej sodbo OTOC (točke od 70 do 100).

79. Splošno sodišče je kljub temu, da je v točki 72 izpodbijane sodbe sámo izrecno priznalo, da je Sodišče ureditev, obravnavano v zadevi, v kateri je bila izdana sodba OTOC, opredelilo kot omejevanje zaradi posledice, vseeno odločilo, da ta okoliščina ne preprečuje, da se ta sodna praksa (in tudi sodna praksa, ki izhaja iz sodbe MOTOE) lahko uporabi v okviru analize omejevanja zaradi cilja. Splošno sodišče se je za utemeljitev svojega pristopa oprlo na sodbo Generics (UK) in drugi [37], zlasti na točko 84 te sodbe, ki po mnenju Splošnega sodišča omogoča ugotovitev, da lahko sporazum omejuje konkurenco zaradi cilja v posebnih okoliščinah, medtem ko bi bila v drugih okoliščinah potrebna analiza posledic sporazuma.

80. Čeprav ni sporno, da lahko sporazum v okviru, v katerega je umeščen, omejuje konkurenco zaradi cilja v nekaterih primerih, medtem ko bi bilo treba v drugih primerih analizirati njegove posledice, to ne pomeni, da je merila, ki izhajajo iz sodbe OTOC (ali sodbe MOTOE), mogoče neposredno prenesti na to zadevo, da bi se ugotovilo omejevanje konkurence zaradi cilja.

81. Splošno sodišče v tej zadevi ni pojasnilo niti tega, kakšne naj bi bile „posebne okoliščine“, ki bi upravičile opredelitev kot omejevanje konkurence zaradi cilja, niti, med drugim, načina, kako se te okoliščine razlikujejo od okoliščin, obravnavanih v zadevi, v kateri je bila izdana sodba OTOC, da bi se upravičila drugačna opredelitev ugotovljenega omejevanja.

ii) Strogost sankcij, določenih s pravili o upravičenosti

82. Glede sistema sankcij, določenih v pravilih o upravičenosti, je zveza ISU trdila, da raven sankcij, naloženih drsalcem, ki so sodelovali na dogodku, ki ga je organizirala tretja oseba, kot taka ni upoštevna za ugotovitev, ali je cilj njenih pravil o upravičenosti omejevanje konkurence ali ne, saj imajo lahko te sankcije negativne učinke na konkurenco le, če zavrnitev odobritve tega dogodka temelji na nezakonitih razlogih.

83. Vendar v nasprotju s tem, kar trdi pritožnica, in kljub temu, da so sankcije lahko v poznejši fazi utemeljene z legitimnimi cilji (zaradi česar so lahko v celoti izključene s področja uporabe člena 101 PDEU), ostaja dejstvo, da sta represivnost ureditve in pomen sankcij, ki se uporabljajo za kršitev te ureditve, posebej upoštevna elementa pri analizi vsebine pravil o upravičenosti, ker bi lahko imela negativne učinke na konkurenco. Kot je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točkah 91 in 95 izpodbijane sodbe, bi namreč lahko strogost predvidenih sankcij športnike odvračala od sodelovanja na tekmovanjih, ki jih pritožnica ni odobrila, in bi zato lahko omejevala dostop do trga potencialnim konkurentom, ki bi bili prikrajšani za sodelovanje športnikov, potrebnih za organizacijo športnega tekmovanja.

84. Vendar vpliva te strogosti na konkurenco ni mogoče analizirati abstraktno, brez upoštevanja splošnega okvira, v katerega je umeščen sistem sankcij. Kot je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točkah 89 in 95 izpodbijane sodbe, o zatrjevanem protikonkurenčnem cilju pravil zveze ISU ni mogoče sklepati samo na podlagi ločene presoje strogosti sankcij, temveč ga je treba presojati v (splošnejšem) okviru ugotovitve, v skladu s katero ima zveza ISU „široko diskrecijsko pravico“ za zavrnitev odobritve tekmovanj, ki jih ponujajo tretje osebe. [38]

85. Glede na navedeno menim, da elementi, ki jih je Splošno sodišče upoštevalo pri analizi vsebine pravil o upravičenosti, ne dopuščajo sklepanja o obstoju omejevanja zaradi cilja, kar zadeva pravila zveze ISU o upravičenosti.

[37] Sodba z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi (C-307/18, EU:C:2020:52).

[38] Glej točki 89 in 95 izpodbijane sodbe.

2) Analiza ciljev, ki se uresničujejo s pravili o upravičenosti

86. Glede ciljev, ki se uresničujejo s pravili zveze ISU, opozarjam, da je bila analiza Splošnega sodišča osredotočena na eni strani na varstvo legitimnih pričakovanj [39] in na drugi strani na varstvo ekonomskih interesov zveze ISU [40], kar bom v nadaljevanju preučil ločeno.

i) Vprašanje varstva legitimnih pričakovanj zveze ISU

87. Uvodoma je treba poudariti, da zveza ISU v okviru drugega dela prvega razloga iz svoje pritožbe Splošnemu sodišču očita, da je ugotovilo novo kršitev v obliki omejevanja konkurence zaradi cilja, drugačnega od tistega, ki je bilo ugotovljeno v spornem sklepu. Natančneje, zveza ISU trdi, da je Splošno sodišče s svojo obrazložitvijo nadomestilo obrazložitev Komisije, pri čemer se je v veliki meri oprlo na elemente, obravnavane v oddelku 8.5 spornega sklepa (naslovljenem „Pravila o upravičenosti spadajo na področje uporabe člena 101 Pogodbe“), medtem ko ti elementi niso bili vključeni v oddelek 8.3 tega sklepa (naslovljen „Omejevanje konkurence zaradi cilja“), ki se je nanašal na ugotovitev obstoja omejevanja zaradi cilja.

88. Pritožnica se med drugim opira na dejstvo, da Komisija vprašanja varstva legitimnih interesov zveze ISU ni podrobno preučila v okviru svoje analize omejevanja zaradi cilja (oddelek 8.3 spornega sklepa), [41] temveč ga je obravnavala v oddelku 8.5 tega sklepa, v katerem je preučila, ali pravila o upravičenosti spadajo na področje uporabe člena 101 PDEU.

89. V nasprotju s pristopom, ki ga je uporabila Komisija, in sicer da se razlikuje med dvema analitičnima okviroma, se je Splošnemu sodišču, kot je samo navedlo v točki 64 izpodbijane sodbe, zdelo primerno skupaj preučiti drugi tožbeni razlog (v zvezi z ugotovitvijo omejevanja zaradi cilja) ter tretji in četrti tožbeni razlog (v zvezi s presojo Komisije glede vprašanja, ali je omejevanje konkurence neločljivo povezano z uresničevanjem cilja zaščite integritete hitrostnega drsanja pred športnimi stavami in sorazmerno s tem ciljem). [42] Splošno sodišče je s tem vprašanje upoštevanja ciljev v splošnem interesu vključilo v okvir opredelitve omejevanja konkurence zaradi cilja.

90. Postavlja se torej vprašanje, ali je Splošno sodišče lahko opravilo „povezano“ ali „vzporedno“ analizo obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja ter neobstoja objektivne utemeljenosti in sorazmernosti tega omejevanja, ne da bi napačno uporabilo pravo.

91. Najprej je treba ugotoviti, da ta pristop Splošnega sodišča povzroča določeno zmedo, ker zaradi njega ni jasno razvidna narava uporabljene analize. Tako je Splošno sodišče sprva uporabilo klasični pristop opredelitve omejevanja konkurence zaradi cilja, tako da je najprej analiziralo vsebino pravil o upravičenosti. Vendar se zdi, da je nato Splošno sodišče, ko je preučilo cilje teh pravil, ta pravila preučilo glede na merila, določena v sodbi Meca-Medina, pri čemer je ugotovilo, da cilj, ki ga navaja zveza ISU in v skladu s katerim naj bi bil namen pravil zaščititi integriteto drsanja pred stavami, čeprav je legitimen, ne upravičuje ugotovljenih omejitev, ki niso neločljive povezane z njegovim uresničevanjem in se štejejo za nesorazmerne.

[39] Glej točke od 100 do 104 izpodbijane sodbe.

[40] Glej točke od 105 do 114 izpodbijane sodbe.

[41] Čeprav se Komisija v točki 163 obrazložitve spornega sklepa sklicuje na neobstoj neposrednih povezav pravil zveze ISU z legitimnimi cilji – element, ki je bil analiziran predvsem v okviru preučitve vsebine teh pravil – točka 171 obrazložitve tega sklepa ne pušča dvoma glede pristopa, ki ga je Komisija uporabila, da je izključila upoštevanje legitimnih ciljev v fazi analize protikonkurenčnega cilja.

[42] Glej točke od 99 do 114 izpodbijane sodbe.

Tako bi po mnenju Splošnega sodišča ugotovitev, da so pravila zveze ISU nesorazmerna glede na zastavljene cilje, povzročila tako neuporabo „izjeme pri pomožnih omejitvah“ kot samodejno opredelitev teh pravil kot omejevanja zaradi cilja.

92. Preden se bom opredelil do pristopa, ki ga je uporabilo Splošno sodišče, je treba opozoriti, da imajo lahko v okviru člena 101(1) PDEU cilji, ki se uresničujejo s sporazumom ali sklepom podjetniškega združenja, dve različni vlogi pri analizi.

93. Na eni strani, objektivni cilji, ki se poskušajo doseči s sporazumom, so upoštevni in njihov namen je ugotoviti, ali je ta sporazum zajet s prepovedjo, določeno v členu 101(1) PDEU.[43] Ti objektivni cilji, ki morajo jasno izhajati iz zadevnih ukrepov, se ne smejo zamešati s subjektivnim namenom, da se konkurenca omejuje ali ne, ali z legitimnimi cilji, ki jih eventualno želijo doseči zadevna podjetja.[44] V zvezi s tem je treba pojasniti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da to, da se za ukrep šteje, da se z njim uresničuje legitimni cilj, ne izključuje, da je mogoče šteti, da je cilj tega ukrepa omejevanje konkurence.[45] Tako je v okviru ugotovitve omejevanja konkurence zaradi cilja namen analize ciljev ugotoviti (v podporo drugim elementom, kot so vsebina sporazuma ter njegov pravni in gospodarski okvir), da sta cilj ali narava sporazuma protikonkurenčna in dovolj škodljiva. V tej fazi analize se torej ne upoštevajo legitimni cilji, čeprav se ti lahko po potrebi upoštevajo za pridobitev izjeme iz člena 101(3) PDEU.

94. Na drugi strani, cilji, ki se uresničujejo s sporazumom, imajo vlogo tudi v okviru analize pomožnih omejitev, katere namen je ugotoviti, ali so omejevalni učinki na konkurenco, ki izhajajo iz konkretnega ukrepa, neločljivo povezani z uresničevanjem legitimnega cilja in sorazmerni z njim. Če so ti pogoji izpolnjeni, je sporazum, ki vključuje zadevni ukrep, v celoti izvzet s področja uporabe člena 101(1) PDEU. V tem okviru sta opredelitev tega cilja in priznanje njegove legitimnosti prvi korak pri tej analizi.

95. Čeprav se nekateri vidiki teh dveh analiz, ki sta načeloma različni, lahko prekrivajo, ostaja dejstvo, da je preučitev ciljev zadevnih ukrepov v teh dveh primerih konceptualno različna. Enako velja za posledice, ki jih je treba izpeljati iz teh dveh analiz.

96. Tako v nasprotju s tem, kar, kot se zdi, trdi Splošno sodišče, nesorazmernost ukrepa glede na legitimni cilj ne povzroči samodejno, da je ta ukrep opredeljen kot „omejevanje konkurence zaradi cilja“. Natančneje, dejstvo, da ukrep ne izpolnjuje meril testa, zahtevanega v sodbi Meca-Medina, pomeni samo, da bo moral ta ukrep biti (ali ostati) predmet „klasične analize“ z vidika člena 101 PDEU, tudi pri preučitvi morebitne pravice do izjeme na podlagi člena 101(3) PDEU. Posledično, čeprav je sicer verjetno, da je ukrep, opredeljen kot „omejevanje konkurence zaradi cilja“ – po svoji naravi – nesorazmeren glede na želeni legitimni cilj, ni nujno, da velja tudi nasprotno.

97. Glede na navedeno menim, da je Splošno sodišče s tem, da je v točkah 110 in 111 izpodbijane sodbe štelo, da se sistem predhodne odobritve zveze ISU lahko šteje za omejevanje konkurence zaradi cilja, ker presega to, kar je nujno za uresničitev cilja zagotavljanja skladnosti športnih tekmovanj s skupnimi standardi, napačno uporabilo pravo.

43 Glej sodbo CB/Komisija (točka 53 in navedena sodna praksa).

44 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Wahla v zadevi CB/Komisija (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, točka 117).

45 Glej sodbo z dne 2. aprila 2020, Budapest Bank in drugi (C-228/18, EU:C:2020:265, točka 52 in navedena sodna praksa).

98. Vendar je treba poudariti, da čeprav elementi, ki jih je Splošno sodišče preučilo za ugotovitev, da so pravila o upravičenosti nesorazmerna z želenimi legitimnimi cilji, ne morejo biti podlaga za ugotovitev omejevanja zaradi cilja, bi se vseeno lahko izkazali za upoštevne za ugotovitev omejevanja zaradi posledice, če bi se uporabljali za neupravičeno izključitev zunanjih organizatorjev dogodkov, kot je Sodišče navedlo v sodbah Meca-Medina [46] in OTOC [47].

99. Nazadnje poudarjam, da bi stališče Splošnega sodišča tako v zvezi z razlago vsebine pravil zveze ISU kot v zvezi z njegovo presojo, v skladu s katero bi bila nesorazmernost pravil zveze ISU glede na želene cilje dovolj za ugotovitev omejevanja konkurence zaradi cilja, povzročilo razširitev pojma „omejevanje konkurence zaradi cilja“, ki bi bila v nasprotju z ustaljeno sodno prakso Sodišča, ki zahteva ozko razlago tega pojma. [48]

ii) Vprašanje varstva ekonomskih interesov zveze ISU

100. Najprej je treba opozoriti, da je v nasprotju s tem, kar je Komisija ugotovila v točki 169 obrazložitve spornega sklepa, Splošno sodišče v točkah 108 in 109 izpodbijane sodbe štelo, da tudi če bi se izkazalo, da se s pravili o upravičenosti, sprejetimi leta 2016, prav tako uresničuje cilj varstva ekonomskih interesov pritožnice, dejstvo, da želi zveza zaščititi svoje ekonomske interese, samo po sebi ni protikonkurenčno.

101. To presojo Splošnega sodišča intervenienti izpodbijajo v okviru drugega razloga iz nasprotne pritožbe, katerega preučitev predlagam v tej fazi svoje analize iz razlogov, navedenih v točki 51 teh sklepnih predlogov.

102. Intervenienti Splošnemu sodišču, natančneje, očitajo, da je s tem, da je ugotovilo, da to, da zveza ISU uresničuje lastne ekonomske interese, samo po sebi ni protikonkurenčno, napačno uporabilo pravo. Po mnenju intervenientov načela, v skladu s katerim je podjetju na splošno dovoljeno uresničevati lastne ekonomske interese, ni mogoče uporabiti za zvezo ISU zaradi posebnega položaja te zveze. Zaradi dvojne vloge zveze ISU, ki je hkrati regulativni organ in gospodarski subjekt, naj bi namreč moralo biti tej zvezi prepovedano, da uresničuje ekonomske interese, povezane z njeno vlogo regulativnega organa, torej da odobri ali zavrne dogodke, ki jih organizirajo tretje osebe, v škodo svojih konkurentov. Bistvo te zadeve naj bi bilo torej v tem, da pravila o upravičenosti zvezi ISU omogočajo, da konkurentom zavrne dostop do trga. Zato naj bi ta pravila in odločbe o neupravičenosti, ki izhajajo iz njih, tudi negativno vplivali na (ekonomske) interese profesionalnih hitrostnih drsalcev in zunanjih organizatorjev tekmovanj. Po mnenju intervenientov bi moralo Splošno sodišče ob upoštevanju teh okoliščin ugotoviti, ali podjetje lahko legitimno uresničuje svoje ekonomske interese. S tem stališčem se strinja tudi Komisija.

103. Iz razlogov, ki jih navajam v nadaljevanju, menim, da analiza Splošnega sodišča ne vsebuje napačne uporabe prava in da je treba trditve, ki jih intervenienti navajajo v podporo drugemu razlogu iz nasprotne pritožbe, zavrniti.

[46] Točka 47 te sodbe.

[47] Točke od 70 do 100 te sodbe.

[48] Glej točko 68 teh sklepnih predlogov.

104. Kot je bilo navedeno v točkah od 44 do 49 teh sklepnih predlogov, čeprav za športne zveze veljajo nekatere obveznosti, da se uredijo pooblastila, ki jih te zveze imajo, in se nadzira njihovo pravilno izvajanje, je varstvo ekonomskih interesov športne zveze, kot je zveza ISU, problematično z vidika konkurenčnega prava samo, če bi ta konkurenta *neupravičeno* prikrajšala za dostop do trga.

105. Če bi se upoštevala razlaga intervenientov, bi to pomenilo, da se prepove vsaka gospodarska dejavnost športnim zvezam, ki so v enakem položaju kot zveza ISU, to je položaju, ki je težko združljiv z dejstvom, da so te zveze kljub svojim posebnim značilnostim hkrati podjetja, za katera je kot za vsako drugo podjetje uresničevanje ekonomskih ciljev neločljivo povezano z njihovo dejavnostjo. Poleg tega so gospodarske dejavnosti, ki jih opravljajo te zveze, v več primerih ne samo povezane z njihovimi športnimi dejavnostmi, temveč tudi soodvisne od njih in jih zato ni mogoče ločiti.

106. Glede na navedeno je treba ugotoviti, da to, da športna zveza, kot je zveza ISU, uresničuje lastne ekonomske interese, ni samo po sebi protikonkurenčno, tako da tega v okviru presoje omejevanja konkurence ni mogoče uporabiti kot element, ki razkriva protikonkurenčni cilj.

107. Nazadnje ugotavljam, da je Splošno sodišče samo priznalo, da se s pravili zveze ISU uresničujejo legitimni cilji varstva tako ekonomskih interesov pritožnice kot interesov, povezanih s športom, zaradi česar bi moralo podvomiti o svoji ugotovitvi, v skladu s katero so ta pravila že po svoji naravi škodljiva za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga. [49]

3) Uvodna ugotovitev o analizi vsebine in ciljev, ki se uresničujejo s pravili o upravičenosti

108. Zgornja analiza vsebine pravil o upravičenosti in ciljev, ki se s temi pravili uresničujejo, sama po sebi zadostuje za ugotovitev, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo v zvezi z opredelitvijo pravil zveze ISU o upravičenosti kot omejitve oziroma omejitev konkurence zaradi cilja, ne da bi bilo treba preučiti trditve, ki jih je pritožnica navedla za izpodbijanje analize, ki jo je to sodišče opravilo v zvezi s pravnim in gospodarskim okvirom na eni strani ter namero strank na drugi strani. Vseeno se bom zaradi izčrpnosti na kratko opredelil do teh dveh točk, ki ju je izpostavila zveza ISU, zlasti glede na njuno morebitno upoštevnost v okviru analize protikonkurenčnih učinkov, ki bi jih potencialno imela pravila zveze ISU.

4) Analiza pravnega in gospodarskega okvira pravil o upravičenosti

109. Splošno sodišče je v točkah od 115 do 123 izpodbijane sodbe štelo, da s preučitvijo pravnega in gospodarskega okvira, v katerega so umeščena pravila zveze ISU o upravičenosti in odobritvi, ni mogoče izpodbijati ugotovitve Komisije o obstoju omejevanja konkurence zaradi cilja v smislu člena 101(1) PDEU, tako da poleg tega ni treba preučiti sedanjih ali potencialnih učinkov teh pravil na konkurenco.

110. Pritožnica v zvezi s tem trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo pri analizi upoštevnega trga glede na okvir tega trga. Zlasti meni, da je Splošno sodišče napačno zavrnilo upoštevanje tekmovanj v umetnostnem drsanju, ki jih je odobrila. Natančneje, Splošnemu sodišču očita, da je zavrnilo uporabo sodne prakse, ki izhaja iz sodbe CB/Komisija, ki določa, da je treba v okviru analize omejevanja zaradi cilja upoštevati vse upoštevne elemente – ob upoštevanju

[49] Glej sodbo CB/Komisija (točka 75).

zlasti narave zadevnih storitev ter dejanskih pogojev delovanja in strukture trgov – v zvezi z gospodarskim ali pravnim okvirom, v katerega je umeščeno navedeno usklajevanje, ne da bi bilo pomembno, ali tak element spada na upoštevni trg. [50]

111. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Splošno sodišče štelo, da čeprav v zadevi, v kateri je bila sprejeta ta sodna praksa, obstaja vzajemno vplivanje med upoštevnim trgom in ločenim povezanim trgom, taki elementi v obravnavani zadevi niso bili dokazani. Po mnenju Splošnega sodišča okoliščina, da je pritožnica lahko odobrila tekmovanja v umetnostnem drsanju, tudi če je šlo za resnično neodvisna tekmovanja, ni upoštevna za analizo okvira, v katerega so umeščena pravila o upravičenosti, saj ne izpodbija ugotovitve, da pravila pritožnice o upravičenosti tej omogočajo, da na upoštevnem trgu izkrivlja konkurenco s tem, da daje prednost lastnim tekmovanjem v škodo tekmovanj, ki jih ponujajo tretje osebe, in da zato ta pravila ne zagotavljajo učinkovitega dostopa do tega trga. [51]

112. Komisija trdi, da je trditev o domnevno napačni razlagi sodbe CB/Komisija brezpredmetna, ker *tudi* če je Splošno sodišče to, kar je Sodišče v tej sodbi predstavilo kot primer posebnega položaja, v katerem je pomembno upoštevati element v zvezi s trgom, ki ni upoštevni trg, zamešalo s splošnim pravilom, to ne povzroča dvoma o odločilnem razlogovanju, opisanem v prejšnjem odstavku teh sklepnih predlogov.

113. V zvezi s tem menim, da bi se lahko v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, zaradi priznanja – čeprav le na teoretični ravni, kot je to storilo Splošno sodišče – da je zveza ISU lahko odobrila neodvisna tekmovanja v umetnostnem drsanju, pojavilo vprašanje o opredelitvi kot „omejevanje konkurence zaradi cilja“.

114. Čeprav drži, da se analiza Sodišča v sodbi CB/Komisija umešča v poseben dejanski okvir (in sicer obstoj soodvisnosti med dvema vidikoma dvostranskega sistema ter med upoštevnim trgom in ločenim drugim trgom), ostaja dejstvo, da bi se praksa odločanja zveze ISU v okviru umetnostnega drsanja lahko izkazala za upoštevno pri analizi pravnega okvira zadevnih vprašanj.

115. Kot je namreč Splošno sodišče ugotovilo v točki 117 izpodbijane sodbe, je treba poudariti, prvič, da za ti disciplini (in sicer umetnostno drsanje in hitrostno drsanje), čeprav ju je Komisija opredelila kot ločena trga – te opredelitve kot trg pa pritožnica ne izpodbija – velja isti regulativni okvir – in posledično se za obe disciplini uporabljajo ista pravila o predhodni odobritvi in disciplinske sankcije – ter, drugič, da mora isti organ, in sicer zveza ISU, odobriti ali zavrniti organizacijo neodvisnih dogodkov za ti disciplini.

116. Ta element pa bi lahko pomenil posebno okoliščino, ki bi lahko vzbudila pomisleke o domnevni škodljivosti pravil zveze ISU, če bi se izkazalo, da je ta odobrila neodvisna tekmovanja v umetnostnem drsanju. Zato menim, da je treba, če pri preučitvi pravnega in gospodarskega okvira sporazuma, za katerega se domneva, da ima protikonkurenčni cilj, elementi vzbujajo pomisleke glede zahtevane stopnje škodljivosti ali se zdijo protislovni, analizirati učinke tega sporazuma.

[50] Glej sodbo CB/Komisija (točka 78).

[51] Glej točki 118 in 119 izpodbijane sodbe.

117. Čeprav drži, da mora biti za ugotovitev obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja analiza gospodarskega in pravnega okvira, v katerega je umeščen ukrep, omejena na to, kar se izkaže za nujno potrebno, ne da bi vključevala analizo učinkov zadevnega ukrepa,[52] se mi zdi, da upoštevanje prakse odločanja zveze ISU v splošnejšem okviru analize njene vloge in pooblastil, ki so ji podeljena, ne bi preseglo meja analitičnega okvira glede omejevanja konkurence zaradi cilja.

118. Ob tem je treba v obravnavani zadevi pojasniti, da bo upoštevanje prakse odločanja zveze ISU na trgu umetnostnega drsanja odvisno od presoje dejanskih okoliščin, o kateri Sodišče ne odloča in glede katere nima potrebnih elementov, da bi jo opravilo, ker Splošno sodišče teh elementov ni presojalo.[53]

5) Analiza namer strank

119. Splošno sodišče je ob sklicevanju na ustaljeno sodno prakso Sodišča, v skladu s katero elementi namernosti niso nujni za ugotovitev obstoja omejevanja konkurence zaradi cilja,[54] in ker je poleg tega menilo, da je obstoj omejevanja konkurence zaradi cilja zadostno podprt s preučitvijo vsebine in ciljev pravil o upravičenosti ter okvira, v katerega so ta pravila umeščena, v točki 121 izpodbijane sodbe štelo, da so trditve, ki jih je pritožnica navedla zoper ta del preučitve omejevanja zaradi cilja, brezpredmetne.

120. Pritožnica to presojo zavrača tako v okviru prvega dela prvega pritožbenega razloga kot v delu tretjega dela tega razloga, saj Splošnemu sodišču v bistvu očita, da ni preučilo nobene od njenih trditev, s katerimi je izpodbijala presojo dejanskega stanja, ki jo je Komisija opravila v podporo ugotovitvi omejevanja konkurence zaradi cilja, kot je ta, ki izhaja iz spornega sklepa.

121. V zvezi s tem je treba poudariti, da se dejanske okoliščine, na katere naj bi Komisija oprla svojo analizo in ki naj jih Splošno sodišče ne bi preučilo – kar pritožnica poleg tega zanika, ne da bi se sklicevala na izkrivljanje dejstev – nanašajo na primere neodvisnih tekmovanj, ki po mnenju Komisije dokazujejo namero zveze ISU, da konkurentom zavrne dostop do upoštevnega trga.[55]

122. Glede na zgornjo analizo, s katero predlagam sprejetje prvega pritožbenega razloga in razveljavitev sodbe Splošnega sodišča v zvezi z ugotovitvijo omejevanja konkurence zaradi cilja, menim, da so te dejanske okoliščine lahko upoštevne v okviru analize učinkov pravil zveze ISU. Tako glede na zgornje preudarke o utemeljenosti obrazložitve menim tudi, da ni več treba preučiti pritožbenega razloga, ki se nanaša na pomanjkljivo obrazložitev.

4. Predlog glede prvega pritožbenega razloga

123. Če omejevanje zaradi cilja ni jasno dokazano, je treba za potrebe člena 101(1) PDEU opraviti celovito analizo učinkov tega omejevanja. Namen take analize je ugotoviti vpliv na konkurenco, ki bi ga sporazum lahko imel na zadevnem trgu. V obravnavani zadevi bo samo s preučitvijo tega, kako zveza ISU razlaga in v praksi uporablja pravila, mogoče ugotoviti, ali ta pravila lahko negativno vplivajo na konkurenco. Povedano drugače, analizirati bi bilo treba, ali je zveza ISU na

[52] Glej sodbo z dne 20. januarja 2016, Toshiba Corporation/Komisija (C-373/14 P, EU:C:2016:26, točka 29).

[53] V zvezi s tem je treba ugotoviti, da Komisija in zveza ISU različno razlagata informacije o tekmovanjih, ki bi jih zveza ISU dopustila na področju umetnostnega drsanja.

[54] Glej sodbo z dne 6. aprila 2006, General Motors/Komisija (C-551/03 P, EU:C:2006:229, točka 77).

[55] Glej točke od 175 do 177 obrazložitve spornega sklepa.

podlagi svoje diskrecijske pravice lahko omejevala konkurenco s tem, da je zavračala dostop do upoštevnega trga, to pa je načeloma mogoče preučiti le, če se upoštevajo (dejanski) *učinki* zadevnega ukrepa.

124. Glede na navedeno je treba prvi pritožbeni razlog sprejeti.

C. Drugi pritožbeni razlog

125. Zveza ISU z drugim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ni preučilo njenega četrtega tožbenega razloga, s katerim je trdila, da njena odločitev, da ne odobri tekmovanja zunanjega organizatorja, imenovanega „Icederby“, ki bi moralo potekati v Dubaju (Združeni arabski emirati) (v nadaljevanju: dogodek v Dubaju), ne spada na področje uporabe člena 101 PDEU, saj se je s to odločitvijo po njenem mnenju uresničeval legitimni cilj in je bila ta skladna z njenim etičnim kodeksom, ki prepoveduje vsakršno obliko podpore stavam.

126. Uvodoma je treba zavrniti ugovor nedopustnosti, ki so ga vložili intervenienti in v skladu s katerim zveza ISU, ki formalno zatrjuje obstoj napak pri uporabi prava, v resnici Sodišču predlaga – kar je nedopustno – naj znova presodi dejansko stanje, ne da bi trdila, da ga je Splošno sodišče izkrivilo. Zdi se mi namreč, da zveza ISU z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita pomanjkljivo obrazložitev, ker naj ne bi odgovorilo na osrednji del njene argumentacije.[56]

127. Glede utemeljenosti je treba ugotoviti, na prvem mestu, da zveza ISU v okviru drugega pritožbenega razloga ne trdi, da pravila o upravičenosti ne spadajo na področje uporabe člena 101 PDEU, temveč trdi le, da bi morala biti njena odločitev, da ne odobri dogodka v Dubaju, izključena s področja uporabe te določbe, ker se z njo uresničuje legitimni cilj.

128. Vendar je treba ugotoviti, da se niti sporni sklep niti izpodbijana sodba ne nanašata posebej na odločitev o zavrnitvi dogodka v Dubaju. Čeprav se sicer zdi, da je zavrnitev, povezana s tem dogodkom, vzrok za preiskavo, ki jo je začela Komisija (na podlagi pritožbe, ki sta jo pri njej vložila M. J. H. Tuitert in N. Kerstholt) in ki se je končala s sprejetjem spornega sklepa – pri čemer se zdi, da je bila ta zavrnitev, tako kot drugi primeri tekmovanj, uporabljena za ponazoritev, kako so se ta pravila uporabljala v praksi – ostaja dejstvo, da se sporni sklep nanaša na pravila o upravičenosti, ki jih je sprejela zveza ISU, in njihovo združljivost s členom 101 PDEU. Splošno sodišče je tako štelo, da ta pravila sama po sebi zadoščajo za utemeljitev ugotovitve, v skladu s katero so se ta pravila izkazala za problematična z vidika konkurenčnega prava, neodvisno od zadevnega konkretnega tekmovanja.[57]

129. V zvezi s tem je treba poudariti, da v nasprotju s tem, kar trdi pritožnica, vstavitve izraza „uporaba“ v člen 1 spornega sklepa ni mogoče razlagati, kot da se nanaša na dogodek v Dubaju, temveč naj bi izhajala bolj iz ugotovitve Komisije o omejevanju konkurence hkrati zaradi cilja in zaradi posledice (kar je predstavljeno v oddelkih 8.3 in 8.4 spornega sklepa).[58]

[56] Glej sodbo z dne 11. aprila 2013, Mindo/Komisija (C-652/11 P, EU:C:2013:229, točka 41).

[57] Zdi se, da to ugotovitev Splošnega sodišča potrjuje tudi analiza, ki jo je Komisija opravila v točkah od 251 do 266 obrazložitve spornega sklepa in ki se nanaša na sorazmernost teh pravil glede na cilje, ki se z njimi uresničujejo, ne da bi se ta analiza nanašala izrecno na dogodek v Dubaju.

[58] Zveza ISU je v zvezi s tem ponovila trditev, ki jo je navedla v okviru prvega dela in dela tretjega dela prvega pritožbenega razloga ter v skladu s katero se je Komisija oprla na dogodek v Dubaju, da je v členu 1 spornega sklepa ugotovila, da je ta zveza kršila člen 101 PDEU „s tem, da je […] sprejela in *uporabljala* pravila o upravičenosti“ (moj poudarek).

130. Na drugem mestu, v nasprotju s tem, kar trdi pritožnica, Splošno sodišče ni opustilo preučitve četrtega tožbenega razloga, saj ga je preučilo skupaj z drugim in tretjim tožbenim razlogom, in sicer v točki 64 in naslednjih izpodbijane sodbe.[59]

131. Kar zadeva splošnejše vprašanje, ali so pravila o upravičenosti lahko izvzeta s področja uporabe člena 101 PDEU kot pomožne omejitve, je Splošno sodišče, potem ko je v prvi fazi priznalo legitimnost ciljev, ki jih uresničuje zveza ISU – zlasti cilja varstva integritete hitrostnega drsanja pred tveganji, povezanimi s stavami[60] – in to, da sistem predhodne odobritve, katerega namen je zagotoviti, da vsak organizator spoštuje skupne standarde, pomeni ustrezen mehanizem za zagotovitev uresničitve ciljev, povezanih s specifičnostjo športa,[61] v drugi fazi štelo, da samovoljnost in nesorazmernost pravil o upravičenosti in zlasti sankcij, ki jih je v obravnavani zadevi vzpostavila zveza ISU, presegata to, kar je nujno za doseganje teh ciljev v smislu sodne prakse o pomožnih omejitvah in zlasti sodbe Meca-Medina.[62]

132. Na zadnjem mestu, treba je zavrniti trditev, s katero pritožnica Komisiji in Splošnemu sodišču očita, da nista upoštevala zakonodajnih sprememb v Koreji (država izvora koncepta Icederby) v zvezi s stavami, saj ta element ni upošteven za presojo združljivosti pravil zveze ISU s konkurenčnim pravom Unije. Zato menim, da Splošno sodišče te trditve upravičeno ni upoštevalo.

133. Glede na navedeno menim, da je treba drugi pritožbeni razlog zavrniti.

D. Predlog za odločanje o sporu in vrnitev zadeve v razsojanje Splošnemu sodišču

134. V skladu s členom 61 Statuta Sodišča Evropske unije Sodišče razveljavi odločitev Splošnega sodišča, če je pritožba utemeljena. Če stanje postopka to dovoljuje, lahko samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

135. V zvezi s tem je treba poudariti, da je zveza ISU vložila predlog za odločanje o sporu, ker je menila, da bi v primeru razveljavitve izpodbijane sodbe Sodišče lahko odločilo o celotnem sporu. Vendar je treba ugotoviti, da razlogi, ki utemeljujejo razveljavitev izpodbijane sodbe, ne morejo povzročiti, da se sporni sklep v celoti razglasi za ničen. Iz teh razlogov je ta sklep namreč treba razglasiti za ničen le v delu, v katerem je ugotovljeno, da je cilj zadevnih ukrepov omejevanje konkurence v smislu člena 101(1) PDEU. Na podlagi sodne prakse, na katero je bilo opozorjeno v točki 123 teh sklepnih predlogov, je treba zato ugotoviti, ali je, kot je v spornem sklepu menila Komisija, „posledica“ zadevnih sporazumov omejevanje konkurence v smislu člena 101(1) PDEU.

136. Vendar ta vidik spora zahteva preučitev dejanskih vprašanj na podlagi elementov, ki jih Splošno sodišče v izpodbijani sodbi ni presojalo, ker je menilo, da taka preučitev ni potrebna, saj je ugotovilo, da Komisija s tem, da je v spornem sklepu ugotovila, da imajo zadevni ukrepi protikonkurenčni cilj, ni storila napake. Čeprav se je o nekaterih dejanskih vidikih sicer razpravljalo v pisnem in ustnem delu postopka pred Splošnim sodiščem, ostaja dejstvo, da je to

[59] Glej točko 96 teh sklepnih predlogov.

[60] Glej točke od 100 do 104 izpodbijane sodbe.

[61] Glej točko 108 izpodbijane sodbe.

[62] Med elementi, ki jih je upoštevalo Splošno sodišče, je treba še posebej navesti, da je Splošno sodišče v točki 97 izpodbijane sodbe odločilo, da pravila o upravičenosti pritožnici omogočajo, da naloži sankcije v obliki neupravičenosti športnikom, če ti sodelujejo na neodobrenih tekmovanjih, tudi če na koledarju pritožnice v tistem trenutku ni določeno nobeno tekmovanje in tudi če zadevni športniki iz katerega koli razloga ne morejo sodelovati na tekmovanjih, ki jih organizira pritožnica.

sodišče edino pristojno za presojo dejanskega stanja. Poleg tega stanje postopka v tej točki ne dovoljuje, da se o zadevi odloči, ker se pred Sodiščem ni razpravljalo o vprašanjih v zvezi z analizo učinkov na konkurenco.

137. Zato je treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču in pridržati odločitev o stroških.

IV. Analiza prvega razloga iz nasprotne pritožbe

138. Vlagatelji nasprotne pritožbe s prvim razlogom, sestavljenim iz dveh delov, izpodbijajo del izpodbijane sodbe, v katerem je Splošno sodišče ugotovilo, da se za mehanizem izključne in obvezne arbitraže, ki ga je vzpostavila zveza ISU, ne more šteti, da „povečuje“ omejevanje konkurence zaradi cilja, ki ga je opredelila Komisija.

139. Natančneje, vlagatelji nasprotne pritožbe trdijo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je štelo, da Komisija v oddelku 8.7 spornega sklepa ni mogla ugotoviti, da se s pravilnikom zveze ISU o arbitraži povečuje omejevanje konkurence zaradi cilja, ki ga povzročajo pravila o upravičenosti.[63]

140. Splošno sodišče je, v nasprotju s Komisijo v spornem sklepu, v izpodbijani sodbi na splošno štelo, da so pravila, ki jih je uvedla zveza ISU in ki določajo uporabo arbitraže na športnem področju[64] – pravila, ki jih je obravnavalo kot „oteževalno okoliščino“ in analiziralo na področju izračuna glob[65] – legitimna ter da možnost, da oškodovani športniki pred nacionalnimi sodišči zahtevajo odškodnino *ex post* ali vložijo pritožbo pri nacionalnih organih, pristojnih za konkurenco, in pri Komisiji, zadostuje, da se zagotovita učinkovitost pravil Unije o konkurenci in pravica do učinkovitega sodnega varstva.[66]

A. Dopustnost in upoštevnost prvega razloga

141. Takoj je treba zavrniti ugovor nedopustnosti, ki ga je vložila zveza ISU, ker naj bi se s prvim razlogom iz nasprotne pritožbe spreminjal predmet spora pred Splošnim sodiščem. Čeprav so sicer nekateri elementi, ki jih omenjajo vlagatelji nasprotne pritožbe, kot je vprašanje neodvisnosti in nepristranskosti CAS, zunaj okvira, opredeljenega v spornem sklepu in izpodbijani sodbi, ter morajo biti zato izvzeti iz te analize, se je o večini trditev, ki so jih navedle te stranke, razpravljalo v postopku pred Komisijo in Splošnim sodiščem ter se je zdaj nanje mogoče veljavno sklicevati za izpodbijanje izpodbijane sodbe.

142. Zveza ISU poleg tega meni, da je ta razlog brezpredmeten, ker je Komisija, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točkah 132 in 137 izpodbijane sodbe, v spornem sklepu zgolj dodatno ugotovila, da pravila, ki jih je ta zveza sprejela na področju arbitraže, povečujejo omejevanje konkurence zaradi cilja, ki je posledica drugih pravil, ki jih je uvedla ta zveza, in sicer pravil o upravičenosti in odobritvi. Zato naj niti člen 1 spornega sklepa, v katerem je ugotovljena kršitev, niti del izpodbijane sodbe, v kateri so zavrnjeni tožbeni razlogi zveze ISU v zvezi s tem členom, ne bi na nobeni podlagi temeljili na presojah Komisije in Splošnega sodišča v zvezi z navedenimi pravili.

63 Glej točke od 131 do 164 izpodbijane sodbe.

64 Glej točke od 154 do 156 izpodbijane sodbe.

65 Točke od 142 do 153 izpodbijane sodbe.

66 Glej točke od 157 do 161 izpodbijane sodbe.

143. Vseeno je treba ugotoviti, da tudi če bi bilo mogoče te preudarke šteti za nepotrebne, ker niso del preudarkov, na katerih temelji ugotovitev kršitve v členu 1 spornega sklepa, se je Splošno sodišče sklicevalo na te presoje (kot sicer priznava sama zveza ISU v svojem stališču), da je razglasilo delno ničnost členov 2 in 4 spornega sklepa, s katerima je Komisija tej zvezi naložila, naj ugotovljeno kršitev odpravi, tako da spremeni svoja pravila (vključno s pravili o arbitraži), ker ji bo sicer naložena denarna kazen.[67]

144. Zato s pridržkom ugotovitev iz točke 141 teh sklepnih predlogov menim, da je treba ta razlog šteti za dopusten in upošteven.

B. Vsebinska presoja

1. Uvodne ugotovitve

145. Uvodoma je treba poudariti, da to, da Splošno sodišče uporablja izraz „oteževalna okoliščina“ za nekatera pravila, ki jih je zveza ISU uvedla na področju arbitraže, in analiza teh pravil na področju izračuna glob povzročata določeno zmedo.[68] Enako velja za opredelitev pravilnika o arbitraži kot „elementa povečevanja“ omejevanja konkurence, ki jo je Komisija uporabila v spornem sklepu.

146. Na prvem mestu, kar zadeva pojem „oteževalna okoliščina“, ki ga je Splošno sodišče, kot samo poudarja, pravilno uporabilo v točki 144 izpodbijane sodbe, se ta pojem v spornem sklepu ne uporablja in v tem sklepu se ne sklicuje na smernice iz leta 2006 o načinu določanja glob[69]. V tem okviru je težko razumeti, kako je lahko Splošno sodišče v točki 148 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Komisija „napačno menila, da je pravilnik o arbitraži tožeče stranke oteževalna okoliščina v smislu smernic iz leta 2006“.

147. Ta zmeda je opazna tudi v stališčih strank. Medtem ko Komisija Splošnemu sodišču očita, da je svoje razlogovanje izvedlo na podlagi smernic iz leta 2006, čeprav sama v spornem sklepu ni menila, da je pravilnik o arbitraži oteževalna okoliščina v smislu teh smernic, vlagatelji nasprotne pritožbe pri sklicevanju na sporni sklep ne uporabljajo izraza „element povečevanja“, ki ga je Komisija uporabila v tem sklepu, temveč uporabljajo izraz „oteževalna okoliščina“ in trdijo, da je Komisija pravilnik o arbitraži (po njihovem mnenju pravilno) opredelila kot „oteževalno okoliščino“.

148. Vseeno je treba ugotoviti, da je izraz „oteževalna okoliščina“ v točki 28 navedenih smernic uporabljen za opredelitev nekaterih primerov, ki utemeljujejo povečanje globe, ki jo Komisija naloži subjektu, ki je storil kršitev, med katerimi so ponavljajoče se ravnanje, zavračanje sodelovanja, oviranje med potekom preiskave ali celo vloga vodje ali pobudnika, ki jo ima subjekt v okviru kršitve.[70]

149. Čeprav oteževalne okoliščine s seznama iz točke 28 smernic iz leta 2006 niso izčrpne, kot je Splošno sodišče pravilno ugotovilo v točki 152 izpodbijane sodbe, pa je oteževalnim okoliščinam s tega seznama skupno to, da so z njimi opisana nezakonita ravnanja ali okoliščine, zaradi katerih

[67] Glej točki 138 in 145 izpodbijane sodbe.

[68] Glej točke od 142 do 153 izpodbijane sodbe.

[69] Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe (ES) št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: smernice iz leta 2006).

[70] Glej točke od 150 do 152 izpodbijane sodbe.

je kršitev še bolj škodljiva in ki utemeljujejo posebno obsodbo, ki se izraža s povečanjem sankcije, ki se naloži odgovornemu podjetju. Zato si je težko predstavljati, da je vključitev arbitražne klavzule v statut športne zveze – pri čemer legitimnosti te klavzule z vidika konkurenčnega prava Komisija sicer ne izpodbija – lahko del take klasifikacije.

150. Na drugem mestu, kar zadeva to, da je Komisija pravilnik o arbitraži opredelila kot „element povečevanja“ omejevanja konkurence, se tudi ob tem pristopu postavljajo vprašanja tako na področju materialnega prava kot z vidika metodologije. Med drugim se postavlja vprašanje, zakaj je Komisija ugotovila obstoj elementov, ki bi lahko povečevali omejevanje konkurence in vplivali na možno utemeljitev tega omejevanja, ne da bi ti elementi sami po sebi pomenili kršitev. Poleg tega se sprašujem, kakšna sta pravna vrednost in cilj take opredelitve z vidika konkurenčnega prava, ker je ta podana dodatno.

151. Poleg tega se odločitev Komisije, da mehanizem izključne in obvezne uporabe arbitraže opredeli kot „element povečevanja“ omejevanja konkurence v okviru druge analize, ločene od ugotovitve kršitve, zdi vsaj nenavadna.[71] V zvezi s tem bi se lahko vprašali, zakaj ni Komisija preučitve arbitražnih klavzul preprosto vključila v analizo pravil, ki jih je izdala zveza ISU, če je menila, da lahko taka pravila tako ali drugače negativno vplivajo na konkurenco. To je toliko bolj presenetljivo, ker se zdi, da je Komisija analizirala vsa pravila (ali normativni „ekosistem“), ki jih je vzpostavila zveza ISU, da je ugotovila, da ta pravila ovirajo konkurenco.[72]

152. Po teh pojasnilih je treba zdaj preučiti, ali je Splošno sodišče brez napačne uporabe prava štelo, da mehanizma izključne in obvezne uporabe arbitraže tako ni mogoče opredeliti kot „element povečevanja“ omejevanja konkurence, ki je bilo ugotovljeno.

2. Prvi del prvega razloga iz nasprotne pritožbe

153. Vlagatelji nasprotne pritožbe v okviru prvega dela svojega prvega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očitajo, da je storilo napake pri analizi utemeljitve izključne pristojnosti CAS za spore o protikonkurenčnih vidikih odločb zveze ISU o neupravičenosti.

154. Na prvem mestu, poudariti je treba, da trditve vlagateljev nasprotne pritožbe temeljijo predvsem na njihovem razlikovanju med zadevami, povezanimi s posebno naravo športa, za katere je arbitraža CAS načeloma lahko utemeljena z legitimnimi interesi, in zadevami z gospodarsko razsežnostjo, ki so brez očitnih povezav s športom in zato ne bi smele biti v izključni pristojnosti CAS.

155. To sklepanje se mi ne zdi prepričljivo, ker temelji na razlikovanju, ki se zdi „umetno“. Čeprav je sicer v nekaterih primerih mogoče eventualno na teoretični ravni razlikovati med „povsem športnimi“ zadevami (ali zadevami, ki se nanašajo na negospodarske vidike športa) in drugimi „povsem gospodarskimi“ zadevami, ta dihotomija v praksi še zdaleč ni očitna, ker je ta vidika težko ločiti.

[71] Presoje v zvezi s pravilnikom o arbitraži so navedene v oddelku, ki sledi ugotovitvi o obstoju omejevanja konkurence, in sicer v oddelku 8.7 spornega sklepa. V tem oddelku Komisija ni ugotovila, da je pravilnik o arbitraži samostojna kršitev konkurenčnega prava, ampak zgolj to, da povečuje omejitve konkurence, ki jih povzročajo pravila o upravičenosti.

[72] Na primer, ugotoviti je treba, da je Komisija v Sklepu Komisije C(2018) 4761 final z dne 18. julija 2018 v zvezi s postopkom na podlagi člena 102 PDEU in člena 54 Sporazuma EGP (zadeva AT.40099 – Google Android) preučila „elemente povečevanja“ omejevanja konkurence, ki ga je ugotovila v oddelku sklepa, ki se je nanašal na to ugotovitev (točke od 1132 do 1145 njegove obrazložitve), ne pa v ločenem oddelku, ki sledi tej ugotovitvi.

156. Vzemimo primer, ki so ga vlagatelji nasprotne pritožbe navedli v podporo svojim trditvam, in sicer primer individualne odločbe o neupravičenosti, ki bi se nanašala na športnika in bi temeljila na pravilih o upravičenosti, ki bi lahko bila nezdružljiva s konkurenčnim pravom. Nisem prepričan, da se strinjam s sklepanjem teh strank, ko trdijo, da je taka odločitev predvsem vprašanje konkurenčnega prava in da je to, da je spor nastal v okviru profesionalnega športa, samo posredni element. Dejstvo, da se pravila, ki jih izda športna zveza, izpodbijajo z vidika konkurenčnega prava, ne pomeni nujno, da se individualna odločba o neupravičenosti (sprejeta na podlagi teh pravil), ki zadeva športnika, ne nanaša na vprašanje, ki je (povsem) športno. Tako okoliščina, da so lahko pravila, ki jih izda športna zveza ter ki urejajo organizacijo in sodelovanje športnikov na nekaterih športnih tekmovanjih, nesorazmerna glede na cilje, ki se uresničujejo, in bi lahko imela negativne učinke na konkurenco, ne pomeni, da „športni“ cilji, ki se uresničujejo, sami niso legitimni.

157. Na drugem mestu, ugotoviti je treba, da sta tako Komisija v spornem sklepu kot Splošno sodišče v izpodbijani sodbi upravičeno priznala, da je uporaba mehanizma izključne in obvezne arbitraže splošno sprejeta metoda reševanja sporov in dejstvo sklenitve arbitražne klavzule samo po sebi ne omejuje konkurence.[73] Poleg tega naj bi Evropsko sodišče za človekove pravice prišlo do enake ugotovitve, ko je menilo, da je v športnem okviru legitimno, da o sporih odloča specializirano mednarodno razsodišče, kot je CAS, ker tak mehanizem zagotavlja postopkovno enotnost, pravno varnost ter hitre in poceni odločitve, hkrati pa priznalo neodvisnost in nepristranskost CAS.[74]

158. Težko bi si bilo namreč predstavljati organizacijo ali potek katere koli športne discipline ali tekmovanja, če bi imel vsak udeleženec (športnik ali športni klub) možnost izpodbijati katerega od vidikov takega dogodka na kateri koli pravni podlagi pred nacionalnimi sodišči ali drugim sodnim organom, kar bi bilo zlasti v primeru mednarodnih tekmovanj, ki bi po definiciji potencialno vključevala mnoga nacionalna sodišča, kar bi samodejno povzročilo razdrobljenost sedanjega sistema.

159. Glede na zgornje preudarke se strinjam s presojo Splošnega sodišča v točki 156 izpodbijane sodbe, v skladu s katero je mogoče obvezno naravo arbitraže in dejstvo, da pravilnik o arbitraži podeljuje CAS izključno pristojnost za reševanje sporov v zvezi z odločbami o neupravičenosti, utemeljiti z legitimnimi interesi, povezanimi s posebno naravo športa. Zato menim, da je nedržavni mehanizem reševanja sporov na prvi ali drugi stopnji, kot je CAS, z možnostjo pravnega sredstva, naj bo še tako omejeno, pred državnim sodiščem na zadnji stopnji primeren na področju mednarodne športne arbitraže.

160. Glede na navedeno menim, da je treba prvi del prvega razloga iz nasprotne pritožbe zavrniti.

C. Drugi del prvega razloga iz nasprotne pritožbe

161. Vlagatelji nasprotne pritožbe v okviru drugega dela prvega pritožbenega razloga zatrjujejo, da je Splošno sodišče s tem, da je ugotovilo, da pravilnik o arbitraži ne ogroža polne učinkovitosti konkurenčnega prava Unije in pravice do učinkovitega pravnega varstva, napačno uporabilo pravo. V zvezi s tem ti vlagatelji postavljajo več vprašanj, o katerih se je razpravljalo v postopku pred Komisijo in Splošnim sodiščem ter na katera se zdaj sklicujejo, da bi izpodbijali izpodbijano sodbo. Natančneje, te stranke izpodbijajo presojo Splošnega sodišča, ki se nanaša, najprej, na

[73] Glej točko 154 izpodbijane sodbe in točko 269 obrazložitve spornega sklepa.

[74] Glej sodbo ESČP, 2. oktober 2018, Mutu in Pechstein proti Švici, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, točki 98 in 159.

dejstvo, da sta CAS in švicarsko zvezno sodišče „zunaj“ sodnega sistema Unije, in na meje upoštevanja konkurenčnega prava Unije s strani teh dveh organov, dalje, na dejansko obveznost zadevnega mehanizma arbitraže za športnike ter, nazadnje, na razdrobljenost, omejenost in ne nazadnje neučinkovitost možnosti nadzora disciplinske dejavnosti zveze ISU in ustreznih arbitražnih odločb s strani nacionalnih sodišč.[75]

162. Na prvem mestu, opozarjam, da pravni red Unije temelji na sodnem sistemu, ki zagotavlja skladnost in enotnost pri razlagi prava Unije. V ta namen nacionalna sodišča in Sodišče zagotavljajo polno in učinkovito uporabo prava Unije v vseh državah članicah ter sodno varstvo, ki ga imajo pravni subjekti na podlagi tega prava,[76] tudi na področju konkurenčnega prava.[77] V tem okviru lahko uporaba arbitraže zmanjša polno učinkovitost in enotnost prava Unije ter možnost učinkovitega sodnega varstva, če razsodišče ni del sistema Unije in ni predmet celovitega nadzora nad tem, ali nacionalna sodišča spoštujejo pravo Unije.[78]

163. V zvezi s tem je treba opozoriti, da Sodišče razlikuje med, na eni strani, sporazumi, sklenjenimi z državami članicami, v katerih arbitraža velja za zasebne stranke in je njen namen spore izvzeti iz pristojnosti njihovih sodišč, ter na drugi strani, trgovinsko arbitražo, ki je rezultat svobodno izražene volje zadevnih strank in s katero se rešujejo spori med strankami, ki so na isti ravni.[79]

164. Vlagatelji nasprotne pritožbe v podporo tej pritožbi trdijo, da zadevni pravilnik o arbitraži ni resnična trgovinska arbitraža in ga je treba presojati na isti podlagi kot zadevi Achmea in PL Holdings, ker je izključna pristojnost CAS, ki velja za športnike, podobna izključni pristojnosti, ki jo države članice nalagajo zasebnim strankam v okviru dvostranskih sporazumov o naložbah. Vendar menim, da razlogovanja, upoštevanega v teh zadevah, nikakor ni mogoče prenesti na pravilnik o arbitraži v obravnavani zadevi, in sicer zaradi razlik med arbitražnimi postopki.

165. V nasprotju z zadevama Achmea in PL Holdings, ki sta zadevali (dvostranski) sporazum (o naložbah), sklenjen z državo članico, ter ki sta se nanašali na načeli vzajemnega zaupanja in lojalnega sodelovanja med državami članicami, kar tem državam članicam preprečuje, da zasebnim strankam dovolijo, da spore predložijo organu, ki ni del sodnega sistema Unije,[80] se arbitraža v postopku v glavni stvari uporablja v razmerjih med zasebnimi strankami in mednarodno športno zvezo (in ne državo članico). Kot je torej Splošno sodišče navedlo v točki 162 izpodbijane sodbe, ustanovitev CAS ne izvira iz pogodbe, s katero so se države članice dogovorile, da spore, ki se lahko nanašajo na uporabo ali razlago konkurenčnega prava, izvzamejo iz pristojnosti svojih sodišč. Zato je treba iz zgoraj navedenih razlogov zavrniti, da se načela, ki izhajajo iz teh sodb, uporabijo po analogiji.

166. Na drugem mestu, poudariti je treba, da tako vlagatelji nasprotne pritožbe kot Komisija Splošnemu sodišču očitajo, da ni upoštevalo dejanskih pravil za izvajanje športne arbitraže in zlasti dejstva, da to ni resnična trgovinska arbitraža, o kateri se svobodno dogovorita obe stranki, temveč

[75] Glej točke od 270 do 286 obrazložitve spornega sklepa.

[76] Glej sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, točki 35 in 36 ter navedena sodna praksa).

[77] Glej sodbo z dne 9. februarja 2022, Sped-Pro/Komisija (T-791/19, EU:T:2022:67, točka 91).

[78] Glej sodbi z dne 26. oktobra 2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, točka 45 in navedena sodna praksa), in z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, točke od 58 do 60 in navedena sodna praksa).

[79] Glej sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, točka 55 in navedena sodna praksa).

[80] Glej sodbi z dne 26. oktobra 2021, PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, točke od 45 do 47), in z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, točke od 58 do 60).

arbitraža, ki jo zveza ISU enostransko in izključno nalaga športnikom, sicer bi jim prepovedala sodelovati na tekmovanjih, ki jih organizira ta zveza, in jim torej onemogočila opravljanje njihovega poklica.

167. Čeprav dejansko eventualno obstaja „asimetrija pooblastil“ med športno zvezo in športniki, ki lahko privede do ugotovitve, da slednji nimajo nobene druge izbire, kot da ravnajo skladno s pravili te zveze,[81] menim, da če neodvisnost in nepristranskost CAS nista vprašljivi ter je uporabo arbitraže CAS mogoče utemeljiti z legitimnimi interesi, povezanimi z zahtevo, da o športnih sporih odloča specializiran sodni organ,[82] taka trditev ne more uspeti.

168. Zato tako kot Splošno sodišče menim, da zadevni pravilnik o arbitraži dejansko in sam po sebi ne bi mogel povečati omejevanja konkurence, ki jo povzročajo pravila zveze ISU o upravičenosti.

169. Glede na navedeno menim, da je treba prvi razlog iz nasprotne pritožbe zavrniti.

V. Predlog

170. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj odloči tako:

– sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. decembra 2020, International Skating Union/Komisija (T-93/18, EU:T:2020:610), se razveljavi;

– zadeva se vrne v razsojanje Splošnemu sodišču Evropske unije;

– nasprotna pritožba se zavrne;

– odločitev o stroških se pridrži.

[81] Glej sodbo ESČP, 2. oktober 2018, Mutu in Pechstein proti Švici, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, točke od 113 do 115.

[82] Glej točke od 157 do 159 teh sklepnih predlogov.